

Світлана БАЙГОТА,
вчителька інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»,
основ здоров'я ліцею №12 м.Кам'янця-Подільського

Простір безпеки: досвід створення та функціонування

В умовах повномасштабної війни в Україні питання безпеки виходить на перший план: щоденні ризики, пов'язані з ракетними ударами, мінною небезпекою, тривалими повітряними тривогами, нестабільною обстановкою в окремих регіонах — усе це потребує високого рівня обізнаності та готовності до дій у екстремальних ситуаціях. Особливого значення набуває й формування психологічної стійкості, здатності зберігати спокій і приймати рішення під час стресу. Саме тому проєкт «Класи безпеки» розширюється та набуває популярності. Реалізація проєкту стала можливою завдяки спільним зусиллям ДСНС та МОН України, в результаті яких розпорядженням КМУ від 7 вересня 2022 р. № 792-р було дано офіційний старт проєкту в регіонах. Пропозиції ДСНС були опрацьовані та враховані в наказі МОН України від 10.02.2023 № 135 «Деякі питання створення та функціонування класів безпеки у закладах освіти».

1 лютого 2024 року в Кам'янець-Подільському ліцеї № 12 було відкрито клас безпеки — новий освітній простір, створений завдяки спільним зусиллям місцевої влади, педагогів та рятувальників. Це є багатофункціональна освітня платформа, що забезпечує активну взаємодію учнів та педагогів завдяки відповідному технічному оснащенню. У класі облаштовано кілька функціональних тематичних зон, кожна з яких має практичну спрямованість і дозволяє учням не лише здобути теоретичні знання, а й сформувати реальні навички поведінки у небезпечних ситуаціях:

- **Зона перегляду відеороликів та презентацій** - забезпечує візуальне засвоєння теоретичного матеріалу, знайомить учнів із різними видами загроз і моделями правильної поведінки. Після перегляду відео проводиться обговорення, що сприяє кращому розумінню та запам'ятовуванню інформації.

- **Зона домедичної допомоги** - тут проводяться тренінги з надання першої допомоги при травмах, опіках, серцево-легеневій реанімації тощо. У зоні відпрацьовується чіткий алгоритм дій у критичних ситуаціях, зокрема зупинка кровотечі, проведення непрямого масажу серця та штучного дихання, а також оцінювання стану постраждалого до прибуття медичних працівників.

- **Зона пожежної безпеки** орієнтована на вивчення правил пожежогасіння та практичного використання первинних засобів пожежогасіння. Тут формуються навички користування вогнегасниками, здійснюється оцінювання рівня загрози та відпрацьовується евакуація без паніки.

- **Зона мінної безпеки** забезпечує ознайомлення з правилами поведінки при виявленні підозрілих або вибухонебезпечних предметів. У зоні мінної безпеки відпрацьовуються правила поведінки при виявленні підозрілих або вибухонебезпечних предметів: заборона торкання, повідомлення відповідним службам, розпізнавання сигнальних позначок.

- **Зона безпеки життєдіяльності** охоплює правила поведінки при надзвичайних ситуаціях природного, техногенного та воєнного характеру. Здійснюється ознайомлення з основами дорожнього руху, відпрацьовується орієнтування в міському середовищі, безпечний перехід дороги, користування пішохідними переходами та світлофорами.

- **Зона психологічного розвантаження** призначена для проведення занять із психологами, творчих вправ та релаксаційних технік, спрямованих на зниження рівня тривожності, подолання стресу, розвиток емоційної саморегуляції та підтримання ментального здоров'я в умовах постійної напруги.

- **Ігрова зона для дітей молодшого шкільного віку** включає тематичні вправи, інтерактивні ігри та рухливі заняття. Через гру діти вивчають основи безпечної поведінки у доступній формі, розвивають увагу, швидкість реакції та навички взаємодії в команді.

Про переваги цього освітнього простору можна дізнатися з відео команди дружини юних рятувальників-пожежників ліцею № 12 за QR кодом.

Методичне забезпечення класу безпеки включає стенди з тематичною інформацією, буклети на теми безпеки (пожежної, мінної, домедичної тощо), плакати, листівки, QR-коди з доступом до відео-, аудіофайлів та інших навчальних матеріалів, настільні та розвивальні ігри, тематичні розмальовки, кросворди, тестові завдання та матеріали для творчих занять. Для інклюзивного навчання передбачено відеоматеріали із сурдоперекладом.

Навчальний процес у класі базується на типових освітніх програмах із реалізацією таких наскрізних змістових ліній, як здоров'я і безпека, екологічна безпека, громадянська відповідальність. Особлива увага приділяється

QR-код із посиланням на відео про зони класу безпеки

курсам і предметам соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі – «Здоров'я, безпека та добробут», «Захист України».

Уроки в класі безпеки організовано у доступній формі, з урахуванням вікових особливостей учасників та із застосуванням фото-, відео- та аудіоматеріалів. Для дітей молодшого шкільного віку заняття проходять у форматі гри: використовуються ігри на тематику пожежної безпеки, домедичної допомоги, також перегляд та обговорення мультфільмів, розгадування загадок і ребусів. Для учнів середнього та старшого шкільного віку заняття мають форму тренінгів, лекцій, презентацій, тестувань, ситуаційно-рольових ігор і бесід. Такі активності проводяться учителями-предметниками та класними керівниками спільно з членами дружини юних рятувальників.

Крім того запрошуються представники Товариства Червоного Хреста України, які проводять майстер-класи з надання домедичної допомоги, а також рятувальники ДСНС, які навчають основам запобігання пожеж, правилам користування первинними засобами пожежогасіння. Вони також демонструють пожежно-рятувальну техніку, засоби індивідуального спорядження.

Офіцером служби освітньої безпеки ліцею регулярно проводяться профілактичні бесіди, спрямовані на запобігання правопорушенням, а також організовується навчання правильним діям у надзвичайних ситуаціях.

У класі безпеки проведено низку заходів, зокрема:

- семінар-практикум «Клас безпеки в дії» для професійної спільноти учителів основ здоров'я та інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»;
- дружня зустріч-тренінг членів ігрового клубу JuniorS спільно з UNICEF з командою ДЮРП ліцею. Під час заходу було представлено діяльність дружини юних рятувальників-пожежників, а також здійснено ознайомлення учасників із новими видами спорту, що впроваджуються в українських школах.
- тренінг «Радіаційна, хімічна небезпека». У День цивільного захисту було отримано базові знання про вплив радіації та хімічних речовин, зокрема хлору й аміаку, а також відпрацьовано використання засобів індивідуального захисту та розроблено пам'ятку з алгоритмом дій у разі радіаційної чи хімічної загрози.
- інтерактивні тренінги з психологом у тиждень безбар'єрності в Україні, спрямовані на розвиток поваги та взаєморозуміння з раннього віку;
- навчання-тренінг з надання першої домедичної допомоги людині, яка знаходиться без свідомості;
- виховний захід, присвячений Дню захисників і захисниць України;
- лекції з мінної безпеки, в ході якої було повторено правила поведінки у разі виявлення вибухонебезпечних чи підозрілих предметів;
- тренінг на тему «Відпочинок на природі», у якому взяли участь студенти 3 курсу спеціальності «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;
- квіз-гра для учнів 3-6 класів «Мінна безпека»;
- інтелектуальна гра-вікторина «З Україною в серці!»;
- онлайн-активація «Двіжимба» для команд юних рятувальників по всій Україні;

• турнір «QUIZ ДІТИ. Безпека».

Було проведено також чимало інших цікавих і корисних заходів. Діяльність кабінету регулярно висвітлюється в соціальних мережах з метою інформування батьків, педагогічних працівників та громади про результати роботи й досягнення.

Кабінет безпеки в школі є не лише кроком до вирішення конкретних ситуацій, а й важливою інвестицією в особистісний розвиток кожного учня. Це простір, який сприяє розвитку життєвих навичок, допомагає учням орієнтуватися у світі, що стрімко змінюється, забезпечує відчуття захищеності та впевненості у завтрашньому дні. Такий комплексний підхід виховує стійких, відповідальних та готових до життєвих викликів особистостей.

Створення «Класу безпеки» у закладі освіти визначається як важливий етап у формуванні навичок безпечної поведінки в повсякденному житті та в надзвичайних ситуаціях. Залучення учнів до практичних занять, інтерактивних тренінгів показало високу ефективність такого підходу та зацікавленість дітей у темі безпеки.

У подальшому передбачається поширення здобутого досвіду на інші заклади освіти громади та області, проведення виїзних тренінгів, а також обмін найкращими практиками з іншими школами. Одним із пріоритетів є оновлення та модернізація матеріально-технічної бази «Класу безпеки» з метою розширення можливостей для навчання, зокрема, впровадження нових симуляційних технологій та інтерактивного обладнання.

Закладам освіти рекомендовано активно впроваджувати подібні ініціативи та використовувати накопичений досвід. QR-код нижче надає доступ до розділу «Знайди клас безпеки у своєму регіоні».

Урок у класі безпеки

Інтерактивний портал
«Класи безпеки»

Використані джерела

1. Наказ Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2023 р. № 135 «Деякі питання створення та функціонування класів безпеки у закладах освіти». Режим доступу: <https://surl.li/ztahto> (дата звернення: 03.12.2025).
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07 вересня 2022 р. № 792-р «Про внесення зміни до плану основних заходів цивільного захисту на 2022 рік». Режим доступу: <https://surl.li/dwxxro> (дата звернення: 03.12.2025).